

Boris Ružič, univ.dipl.inž.el.
pomočnik glavnega inšpektorja za delo
Inšpektorat RS za delo

Izjava o varnosti z ocenjevanjem tveganja - navodila in nasveti inšpektorjem dela

I. Uvod

II. Izjava glavne odgovorne osebe

III. Podatki o osebah, ki so sodelovale pri izdelavi tega dokumenta

IV. Podatki o organiziranosti podjetja in številu delavcev

V. Podatki o delovnih mestih

VI. Opredelitev nevarnosti in škodljivosti, ki se lahko pojavijo pri opravljanju del in nalog zaposlenih

1. Mehanske nevarnosti

- ogrožanje zaradi stiskanja, rezanja, sekanja, zbadanja ali udarjanja
- ogrožanje zaradi padanja, kotaljenja, prevračanja, razletavanja, nihanja, rzsutja delov ali materiala
- ogrožanje zaradi premikov delovne opreme in/ali vozil na mestih
- ogrožanje zaradi zelo pogoste prisotnosti v prometu
-

2. Dejavniki v zvezi z načinom dela

- padci v ravnini
- padci z višine ali v globino
- poškodbe zaradi ostrih robov, štrlečih delov ipd
- negativni vplivi uporabe osebne zaščitne opreme
-

3. Električna energija

- neposredni dotik z deli pod napetostjo (neizolirani vodi, tokovni odjemniki,...)
- neposredni dotik z deli pod napetostjo (vstopanje v elektroenergetske objekte, gibanje v bližini elektroenergetskih postrojev in električnih naprav)
- posredni dotik z deli pod napetostjo (približevanje in dotikanje opreme vezane na električno energijo)
- statična elektrika
- udar strele
- obločni plamen
-

4. Nevarne snovi

- izpostavljenost vplivu nevarnih snovi (vdihavanje, zaužitje ali prodor nevarnih snovi skozi kožo)
- zastrupitve, opekline, alergije, zdravstvene okvare
-

5. Fizikalni dejavniki

- izpostavljenost ionizirnim in neionizirnim sevanjem
- izpostavljenost hrupu in vibracijam
- izpostavljenost snovem z visoko in nizko temperaturo
- prisotnost snovi pod tlakom
- požari in eksplozije
-

6. Biološki dejavniki

- tveganje infekcije pri manipuliranju z biološkimi dejavniki in nenamerno izpostavljanje mikroorganizmom
- prisotnost alergenov
-

7. Ekološke razmere

- prisotnost snovi, ki onesnažujejo
- neustrezna razsvetljava
- neustrezna vlažnost
- izpostavljenost visoki in nizki temperaturi
-

8. Razmerje delavca do delovnega mesta

- prilagoditev delovnega mesta delavcu
- ustreznost osebne varovalne opreme
- ergonomski dejavniki
-

9. Psihološki dejavniki

- značilnosti dela (intenzivnost, monotonija)
- sodelovanje pri odločanju
- konfliktni odnosi
- samostojno in odgovorno odločanje
-

10. Organizacija dela

- dejavniki, na katere vpliva delovni proces (delo na terenu, nočno delo, ..)
- pripravljenost v primeru potrebe
- vzdrževanje delovne opreme in druge opreme
-

11. Ostali dejavniki

- tveganja, ki jih povzročajo druge osebe (nasilje, grožnje)
- neugodne vremenske razmere
- neugodni vremenski pogoji
- spreminjanje delovnega mesta
-

VII. Postopek ocenjevanja tveganja

TVEGANJE na posameznem delovnem mestu ali na skupini delovnih mest se oceni glede na RESNOST možne poškodbe ali nastale poklicne bolezni ter glede na VERJETNOST, da do nastanka poškodbe ali poklicne bolezni pride.

A. RESNOST poškodbe se opredeli kot : LAŽJA, LAHKA, TEŽJA, TEŽKA in SMRTNA.

Resnost možne poškodbe oz. zdravstvene okvare se opredeli na osnovi pričakovane prizadetosti poškodovanega ali poškodovanih, ki lahko nima nobenih resnih posledic ali ima lahko za posledico bolniški stalež, lažjo ali hujšo trajno okvaro zdravja, zmanjšano delovno zmožnost oz. invalidnost ali ima lahko za posledico celo smrt ene ali več oseb.

a.) LAŽJA poškodba oz. zdravstvena okvara je taka, ki ne zahteva bolniškega staleža ali ta stalež ni daljši od tri dni.

b.) LAHKA poškodba oz. zdravstvena okvara je taka, ki zahteva bolniški stalež več kot tri dni, vendar ne zapusti nikakršnih trajnih posledic.

c.) TEŽJA poškodba oz. zdravstvena okvara je taka, ki zahteva daljši bolniški stalež ter zapušča trajne posledice ali okvare zdravja, vendar ne kategorizirane invalidnosti.

d.) TEŽKA poškodba oz. zdravstvena okvara je taka, ki ima za posledico trajno invalidnost oziroma zmanjšano delovno zmožnost.

e.) SMRTNA poškodba oz. zdravstvena okvara je taka, ki ima za posledico smrt prizadetega

B. VERJETNOST nastanka poškodbe ali zdravstvene okvare se opredeli kot: ZELO MALA, MAJHNA, SREDNJA, VELIKA, ZELO VELIKA.

Verjetnost za nastanek poškodbe oz. zdravstvene okvare se opredeli na osnovi pogostosti in časa trajanja izpostavljenosti nevarnosti, na osnovi verjetnosti nastanka nevarnega pojava oziroma nevarnega dogodka ter na osnovi tehničnih in drugih možnosti, da se ob nastanku nevarnega pojava oziroma nevarnega dogodka poškodbi oz. zdravstveni okvari izognemo ali jo vsaj ustrezno ublažimo. To lahko ocenimo npr. na podlagi praktičnih izkušenj in statističnih podatkov o neizgodbah pri delu po posameznih nevarnostih.

a.) ZELO MALA verjetnost za nastanek poškodbe oz. zdravstvene okvare je:

b.) MAJHNA verjetnost za nastanek poškodbe oz. zdravstvene okvare je:

c.) SREDNJA verjetnost za nastanek poškodbe oz. zdravstvene okvare je:

d.) VELIKA verjetnost za nastanek poškodbe oz. zdravstvene okvare je:

e.) ZELO VELIKA verjetnost za nastanek poškodbe oz. zdravstvene okvare je:

C. TVEGANJE se opredeli kot: NEZNATNO, MALO, ZNATNO, VELIKO, ZELO VELIKO.

Tveganje, ki je posledica **verjetnosti**, da pride do poškodbe oz. zdravstvene okvare in možne **resnosti** nastale poškodbe oz. zdravstvene okvare se določi v okviru obravnavanega delovnega mesta ali skupine delovnih mest za vsako predvideno nevarnost oziroma škodljivost posebej po sledeči razpredelnici.

	LAŽJA	LAHKA	TEŽJA	TEŽKA	SMRTNA
ZELO MALA	1	2	3	3	3
MAJHNA	1	2	3	4	4
SREDNJA	2	3	4	4	5
VELIKA	2	3	4	5	5
ZELO VELIKA	3	4	5	5	5

1 - NEZNATNO TVEGANJE

- verjetnost zelo mala, resnost lažja
- verjetnost majhna, resnost lažja

2 - MALO TVEGANJE pomeni sledeče kombinacije verjetnosti in resnosti:

- verjetnost zelo mala, resnost pa lahka,
- verjetnost majhna, resnost pa lahka,
- verjetnost srednja in resnost lažja.
- verjetnost velika, resnost lažja

3 - ZNATNO TVEGANJE pomeni sledeče kombinacije verjetnosti in resnosti:

- verjetnost zelo mala, resnost težja
- verjetnost zelo mala, resnost težka
- verjetnost zelo mala, resnost smrtna
- verjetnost majhna, resnost težja
- verjetnost srednja, resnost lahka
- verjetnost velika, resnost lahka
- verjetnost zelo velika, resnost lažja

4 - VELIKO TVEGANJE pomeni sledeče kombinacije verjetnosti in resnosti:

- verjetnost majhna, resnost smrtna
- verjetnost majhna, resnost težka
- verjetnost srednja, resnost težka
- verjetnost srednja, resnost težja
- verjetnost velika, resnost težja
- verjetnost zelo velika, resnost lahka

5 - ZELO VELIKO TVEGANJE pomeni sledeče kombinacije verjetnosti in resnosti:

- verjetnost srednja, resnost smrtna
- verjetnost velika, resnost smrtna
- verjetnost velika, resnost težka
- verjetnost zelo velika, resnost smrtna
- verjetnost zelo velika, resnost težka
- verjetnost zelo velika, resnost težja

C. Skupno OCENJENO TVEGANJE za delovno mesto oziroma skupino delovnih mest se opredeli kot: PRIMERNO, SPREJEMLJIVO, MEJNO, POGOJNO, NESPREJEMLJIVO.

a.) PRIMERNO: nepomembno in zanemarljivo - ukrepi niso potrebni

b.) SPREJEMLJIVO: prisotno in zmerno - ukrepi potrebni, časovne omejitve ni

c.) MEJNO: na meji sprejemljivega - potrebni dodatni ukrepi, ki znižajo tveganje na sprejemljivo

d.) POGOJNO: ni sprejemljivo na daljše časovno obdobje - potrebni takojšnji dodatni ukrepi, ki znižajo tveganje na sprejemljivo

e.) NESPREJEMLJIVO: ni sprejemljivo niti za kratko časovno obdobje - takojšnja prekinitev dela in uvedba potrebnih varnostnih ukrepov

VIII. OCENA TVEGANJA po posameznih delovnih mestih ali skupinah delovnih mest

Če izvajamo ocenjevanje tveganja prvič, lahko najprej opravimo osnovno **oceno tveganja** na delovnem mestu ali skupini delovnih mest. To opravimo glede na definirane posamezne predvidene nevarnosti in škodljivosti ter opredeljeno verjetnost, resnost in pričakovano tveganje, ne da bi bili upoštevani splošni in posebni predpisani varnostni ukrepi. Na osnovi tako dobljene osnovne ocene tveganja se potem odloči ali je ali ni potrebna obravnava delovnega mesta v smeri določitve in zagotovitve splošnih in posebnih varnostnih ukrepov, ki so potrebni za odpravo oz. ustrezno znižanje posamezne prekomerne nevarnosti oz. škodljivosti ter s tem ocenjenega tveganja na sprejemljiv nivo.

Osnovna **ocena tveganja** za delovno mesto:

Z š	opredelitev nevarnosti	resnost	verjetnost	tveganje	opomba
1.					

Osnovna OCENA TVEGANJA:

Iz dobljene osnovne **ocene tveganja** je razvidno, ali SO - NISO potrebni splošni in posebni varnostni ukrepi za zagotovitev sprejemljivega nivoja tveganja na obravnavanem delovnem mestu.

Če varnostni ukrepi NISO potrebni se lahko postopek ocenjevanja zaključi.

Če varnostni ukrepi SO potrebni, se izvede postopek določitve tistih varnostnih ukrepov, ki morajo biti izvedeni za odpravo posameznih nevarnosti in škodljivosti, da se ocena tveganja uvrsti na sprejemljiv nivo.

Določitev potrebnih splošnih in posebnih varnostnih ukrepov:

- zagotavljanje ustrezne strokovne usposobljenosti
- izvajanje teoretičnega in praktičnega usposabljanja s področja varnosti in zdravja
- zagotavljanje zdravstvenih in psihofizičnih zahtev
- zagotavljanje ustrezne osebne varovalne opreme in njene uporabe
- zagotavljanje ustrezne delovne opreme
- zagotavljanje ustreznih razmer glede nevarnih snovi
- zagotavljanje ustreznih razmer glede nevarnosti električnega toka
- zagotavljanje varovanja pred strelo
- zagotavlja nje ustreznih ukrepov s področja požarne varnosti

- zagotavljanje ustreznih fizikalnih, kemičnih in bioloških razmer ter mikroklima na delovnih mestih in v delovnih ter pomožnih prostorih
- zagotavljanje ustreznih razmer za gibanje in transport
- ureditev razmer glede kajenja na delovnih mestih in v delovnih prostorih
-

Končno **oceno tveganja**, ki se nanaša na preostalo tveganje, opravimo po določitvi in uveljavitvi potrebnih splošnih in posebnih varnostnih ukrepov. Ti ukrepi morajo pričakovano resnost in pričakovano pogostost za posamezno nevarnost znižati v toliki meri, da je ocenjeno tveganje zaradi posamezne nevarnosti in/ali škodljivosti ter s tem tudi ocenjeno tveganje v celoti znižano na ustrezen nivo.

Z š	opredelitev nevarnosti	varnostni ukrepi	resnost	verjetnost	tveganje
1.					

Končna OCENA TVEGANJA:

V primeru, da je v podjetju že zagotovljeno izvajanje določeni splošnih in posebnih varnostnih ukrepov, lahko osnovno ocenjevanje tveganja preskočimo in preidemo kar na končno oceno tveganja. V primeru, da je tveganje po posameznih nevarnostih in s tem tudi tveganje v celoti preveliko, določimo dodatne ukrepe za znižanje tveganja na ustrezen nivo.

Morebitni dodatni varnostni ukrepi za znižanje previsokega tveganja na sprejemljivo mero.

- 1.) Mehanske nevarnosti
- 2.) Dejavniki v zvezi z načinom dela
- 3.) Električna energija
- 4.) Nevarne snovi
- 5.) Fizikalni dejavniki
- 6.) Biološki dejavniki
- 7.) Ekološke razmere
- 8.) Razmerje delavca do delovnega mesta
- 9.) Psihološki dejavniki
- 10.) Organizacija dela
- 11.) Drugi dejavniki

IX. Odgovornosti in zadolžitve odgovornih oseb in delavcev

1. Glavna odgovorna oseba
2. Tehnični direktor
3. Vodje obratov
4. Delovodje
5.
6. Delavci

X. Revizija izjave o varnosti in ocenjevanja tveganja

Revizija Izjave o varnosti se opravi vsakih 12 mesecev (na primer) ter lahko tudi med tem časom, če:

- so se dodala ali ukinila delovna mesta,
- se je ugotovilo, da v oceni tveganja upoštevani podatki niso več ustrezni
- so se pokazale možnosti za zmanjšanje tveganja pri delu.

Revizija Izjave o varnosti se bo izvajala po posebni metodologiji, ki je oz. bo njena priloga. Pri izvajanju revizije ocene tveganja se oceni zatečeno dejansko stanje ter tako med drugim tudi ugotovi, v koliki meri izvajanje predvidenih ukrepov je ali tudi ni zadovoljivo.

PRILOGE:

- 1.) Metodologija za izvajanje revizije Izjave o varnosti
- 2.) Interni predpis o izvajanju obdobjnih pregledov in preizkusov delovne opreme
- 3.) Interni predpis o izvajanju obdobjnih pregledov in meritev kemijskih, fizikalnih in bioloških škodljivosti in mikroklima
- 4.) Interni predpis o izvajanju meritev električnih inštalacij in strelovodnih naprav
- 5.) Požarni red
- 6.) Navodilo o uporabi osebne varovalne opreme
- 7.) Organizacijski predpis o kajenju v delovnih in pomožnih prostorih
- 8.) Organizacijski predpis o izvajanju zdravstvenih pregledov zaposlenih
- 9.) Organizacijski predpis o vodenju predpisanih evidenc s področja varnosti in zdravja pri delu
- 10.) Organizacijski predpis o zagotavljanju reševanja in prve pomoči v primeru poškodbe pri delu.
- 11.) Interna navodila za varno delo